

การดูแลมุสลิมใหม่ในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามันหลังเข้ารับอิสลาม
Taking care of new muslims after converted
in the muslim community of the Andaman coast area

ปริญญ์ ประหยัดทรัพย์¹

Parinya Prayadsap

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลในการเข้ารับอิสลาม การดูแลมุสลิมใหม่หลังเข้ารับอิสลามในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัดทั้งชายและหญิงที่เข้ารับอิสลามในช่วงปี พ.ศ. 2550 - 2560 โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารโดยการบันทึกและการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย ผลการวิจัยพบว่า การเข้ารับอิสลามของมุสลิมใหม่ในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัดมีความสอดคล้องกันกล่าวคือมาจากสาเหตุการแต่งงานเป็นส่วนใหญ่ ส่วนการเข้ารับอิสลามของมุสลิมใหม่เนื่องจากการศึกษาเรียนรู้มาก่อนนั้นมีจำนวนน้อย ดังนั้นไม่ว่ามุสลิมใหม่ที่ได้เข้ารับอิสลามจะด้วยสาเหตุการแต่งงานหรืออื่นใดก็ตาม จะต้องได้รับการดูแลจากผู้นำศาสนาในชุมชนและครอบครัวของมุสลิมใหม่เป็นสำคัญ ซึ่งการดูแลมุสลิมใหม่หลังเข้ารับอิสลามนั้นผู้วิจัยพบว่า หลังจากที่มุสลิมใหม่เปลี่ยนความเชื่อในศาสนาเดิมที่ตนเคยนับถือมาก่อน มาสู่ความเชื่อในศาสนาอิสลามแล้ว มุสลิมใหม่ ก็ได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิดจากผู้นำทางศาสนาในชุมชนเป็นอย่างดี โดยที่มัสยิดได้เปิดการอบรมหลักสูตรศาสนาอิสลามขั้นพื้นฐานขึ้นมา เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องหลักความเชื่อความศรัทธาในศาสนาอิสลาม ความรู้เบื้องต้นในหลักทฤษฎีและการปฏิบัติศาสนกิจเช่นการปฏิบัติละหมาด 5 เวลา ได้แก่ เวลาบ่าย เวลาเย็น เวลาหลังดวงอาทิตย์ตก เวลากลางคืนและเวลารุ่งอรุณ รวมถึงการถือศีลอดในเดือนรอมฎอนและหลักคุณธรรมจริยธรรมด้วยนั้น มุสลิมใหม่ในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด แต่ละคนมีความแตกต่างกัน บางคนเรียนรู้และเข้าใจได้เร็ว บางคนต้องใช้เวลาเพื่อให้ตนเองเกิดความศรัทธายิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามมุสลิมใหม่ส่วนใหญ่ที่ได้ผ่านการศึกษารู้นรู้หลักการพื้นฐานของศาสนาอิสลามมาจากการนำศาสนาในชุมชนแล้วนั้น สามารถปฏิบัติศาสนกิจได้ และดำเนินชีวิตตามแนวทางของศาสนาอิสลามโดยยึดถือคัมภีร์อัลกุรอานและแบบอย่างจากท่านศาสดามุฮัมมัดเป็นวิถีปฏิบัติ

คำสำคัญ: การดูแล, มุสลิมใหม่, ชายฝั่งอันดามัน, อิสลาม

¹ นักศึกษาปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี

Abstract

The objective of this research is to study the factors that affect Islamic admission of new Muslims both male and female in the five provinces of the Andaman coast area , during the years 2007 -2017 together with the process of taking care of them after accepting Islam. The methodology of the research is mainly by using qualitative research collecting data from documents, recording and interviewing target groups. The result of the research found that the admission to Islam of new Muslims in the Muslim community of the 5 provinces on the Andaman coast is consistent. The main cause for accepting Islam is marriage, while other causes or reasons, deep study in Islamic Faith and believe in the principles of Islam is less in number. However, those who are new Muslims because of marriage or any other causes must be taken care from religious leader of the community and their new Muslim family. As a matter of fact, after the new Muslims converted to Islam, the researcher found that they have been well taken care from the religious leader of the community. There are also basic Islamic training courses at the mosques to provide basic knowledge about Islam both doctrine and discipline for them to study, so that they can increase their knowledge, faith and perform their daily worship correctly such as 5 times prayers: afternoon, evening, after the sun set, at nightfall and at dawn prayer; or observe fasting in the month of Ramadan and other moral principles. Each and every new Muslims in the Muslim community of the 5 provinces of the Andaman coast is different in learning and understanding process about Islam, some are quickly and easily, on the other hand some may need time to study. However, most of them who had taken the basic Islamic training course from their religious leader of the community could be able to perform their worship, religious activities and live according to the Islamic way of life based on the guidance from the Holy Quran and ultimate role model of the Prophet Muhammad a practice

Keywords: Taking care, New Muslims, Andaman coast and Islam.

บทนำ

ศาสนาอิสลามให้ความสำคัญเป็นพิเศษในการเปิดพื้นที่สิทธิเสรีภาพ ในหลักความเชื่อความศรัทธาแก่ มนุษย์ และไม่อนุญาตให้ชาวมุสลิม ปฏิบัติการรุกรานและบีบบังคับชนต่างศาสนา ให้เข้ามายอมรับศาสนาอิสลาม แต่ทว่าอิสลามนั้นเป็นศาสนาที่เรียกร้องเชิญชวนให้มนุษย์เข้ามาศึกษาและพิจารณาถึงเหตุผล และหลักฐานข้อ พิสูจน์อันชัดแจ้ง เนื่องจากพระเจ้าต้องการที่จะสื่อความหมายแก่มวลมนุษยชาติ ให้เกิดความตระหนักและเห็นคุณค่าในการเรียกร้องสู่แนวทางของพระองค์อย่างประจักษ์แจ้ง (Manna' al-Qattan, 1988 : 45) พระเจ้าตรัสว่า ความว่า โอ้ศาสนามุฮัมมัด จงกล่าวเถิดว่า นี่คือนแนวทางศาสนาของฉัน ซึ่งฉันและผู้ที่เกี่ยวข้องจะปฏิบัติตามฉัน ได้เชิญ

ชวนไปไปสู่ศาสนาของพระเจ้า โดยมีหลักฐานอันชัดแจ้ง มหาบริสุทธิ์แด่พระเจ้า ส่วนฉันก็มีใช้ผู้หนึ่งที่อยู่ในหมู่ผู้ตั้งภาคี (ส่วนที่ 13 บทที่ 11 ยูซุฟ วรรคที่ 108)

คำว่า “มุสลิมใหม่” ภาษาอาหรับเรียกว่า มุฮัลลัฟ เป็นคำที่ปรากฏในคัมภีร์อัลกุรอาน 1 ครั้ง พระเจ้าตรัสว่าความว่า แท้จริงท่านทั้งหลายนั้น สำหรับบรรดาผู้ที่ยากจน และบรรดาผู้ที่ขัดสน และบรรดาเจ้าหน้าที่ในการรวบรวมมัน และบรรดาผู้ที่หัวใจของพวกเขาสนิทสนม และในการโต้เถียง และบรรดาผู้ที่หันหลังกลับตัว และในหนทางของพระเจ้า และผู้ที่อยู่ในระหว่างเดินทาง ทั้งนี้เป็นบัญญัติอันจำเป็นซึ่งมาจากพระเจ้า และพระเจ้านั้นเป็นผู้ทรงรอบรู้ ผู้ทรงปรีชาญาณ (ส่วนที่ 10 บทที่ 8 อัลดะฮะฮ์ วรรคที่ 60)

คัมภีร์อัลกุรอานได้ระบุในวรรคข้างต้นนี้ว่า และบรรดาผู้ที่หัวใจของพวกเขาสนิทสนม หมายถึง มุสลิมใหม่ ซึ่ง เป็นหนึ่งในแปดจำพวกที่มีสิทธิ์ได้รับทานบิณฑบาตจากบุคคลที่มีทรัพย์ครอบครองครบพิภักดิ์ และครอบครองปีตามที่ศาสนาอิสลามกำหนดไว้ โดยเขาจะต้องบริจาคเป็นทานให้กับบุคคล 8 จำพวกข้างต้น (al-'Asqalaniy, 1986 : 147) ดังนั้นมุสลิมใหม่ จึงหมายถึง ผู้เข้ารับอิสลามที่มีความต้องการความใกล้ชิด เป็นผู้ที่ได้รับทางนำจากพระเจ้า ต้องการที่พึ่งพิงทางจิตใจ ต้องการมีความสนิทสนมจากมุสลิมเดิมเป็นสำคัญ เป็นบุคคล ที่พระเจ้ายกย่องให้เกียรติ ในฐานะที่ประกาศตัวเข้ารับอิสลามตามระเบียบวิธีและขั้นตอนที่ศาสนาอิสลามได้กำหนดไว้ (al-Qaradawiy Yusuf, 1994 : 95) และปรากฏการณ์หนึ่งซึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนความคิดและความเชื่อทางศาสนา ไม่ว่าศาสนาใดก็ตาม เนื่องจากการส่งผ่านทางกระแสความหลากหลายทางวัฒนธรรมในยุคสังคมไร้พรมแดน ทำให้ผู้คนในสังคมมีความเคลื่อนไหวทางด้านความเชื่อหรือความศรัทธาในศาสนาของตนเอง ทั้งด้วยการศึกษาเรียนรู้โดยผ่านช่องทางสื่อ การสังสรรค์ระหว่างกลุ่มและจากการแต่งงานข้ามวัฒนธรรม ดังนั้นการเปลี่ยนศาสนาไม่ว่าศาสนาใดก็ตาม เป็นกระบวนการเปลี่ยนรูป เปลี่ยนตัวตนโดยสมบูรณ์แบบของคน โดยอาศัยการขับเคลื่อนด้วยพลังแห่งศรัทธา (อัมพร หมาดเด็น , 2550) ดังนั้นการเปลี่ยนศาสนาของชนต่างศาสนิกในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่จังหวัดฝั่งอันดามัน เป็นการเปลี่ยนผ่านทางสังคมและวัฒนธรรมโดยมีปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ชนต่างศาสนิกเข้ารับอิสลาม อันได้แก่เปลี่ยนศาสนาเพราะการแต่งงาน เปลี่ยนเพราะการเตรียมตัวสู่การเป็นมุสลิมโดยการศึกษาเรียนรู้หลักการของศาสนาอิสลาม และวิถีปฏิบัติมาก่อน และเปลี่ยนศาสนาเดิมสู่ศาสนาอิสลามเนื่องจากมีวิกฤตชีวิต (อับดุลเลาะ หนู่มสุข, 2558)

ด้วยเหตุนี้เอง การดูแลมุสลิมใหม่จึงเป็นหน้าที่ของผู้นำทางศาสนาในทุกระดับและครอบครัวของมุสลิมใหม่เองด้วย รวมถึงหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง จะต้องให้ความสนใจและดูแลอย่างใกล้ชิด ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการดูแลมุสลิมใหม่ในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน หลังเข้ารับอิสลาม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้มีประสิทธิภาพ ด้วยการรณรงค์ให้องค์กรมัสยิด ในฐานะที่เป็นองค์กรสำคัญทางศาสนาในชุมชนที่มุสลิมใหม่อาศัยอยู่ ร่วมกันดูแลอย่างใกล้ชิด และจับคู่สร้างความเป็นพี่น้องระหว่างมุสลิมใหม่กับมุสลิมเดิม

โดยเฉพาะในช่วงที่เข้ารับอิสลามใหม่ๆ ให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ที่จำเป็น เช่น ให้การสนับสนุนจากแหล่งเงินทุนที่ได้รับบริจาคประจำปี เพื่อเป็นเงินทุนในการประกอบอาชีพเบื้องต้น ให้แก่มุสลิมใหม่ หากเขาไม่มีความพร้อมในทุนทรัพย์ (บรรจง บินกาซัน , 2553) นอกเหนือจากนั้นมัสยิดจะต้องจัดโครงการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการพื้นฐานของอิสลามแก่มุสลิมใหม่อย่างต่อเนื่อง และมีหลักสูตรอบรมมุสลิมใหม่โดยเฉพาะ ทั้งนี้เพื่อจุดประกายให้องค์กรมัสยิดที่มีอยู่มากมายในพื้นที่จังหวัดฝั่งอันดามัน หันมาให้ความสำคัญและตระหนักถึงภารกิจดังกล่าว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเหตุปัจจัยที่ส่งผลในการเข้ารับอิสลามของมุสลิมใหม่ในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน
2. เพื่อศึกษาวิธีการจัดการดูแลมุสลิมใหม่ในพื้นที่ชายฝั่งอันดามันหลังเข้ารับอิสลาม

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาขอบเขตของการวิจัยโดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ

1. **ขอบเขตด้านเนื้อหา** ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเหตุปัจจัยที่ส่งผลในการเข้ารับอิสลามของมุสลิมใหม่และวิธีการดูแลหลังเข้ารับอิสลาม
2. **ขอบเขตด้านพื้นที่** ผู้วิจัยศึกษามุสลิมใหม่ ในชุมชนมุสลิมพื้นที่จังหวัดฝั่งอันดามัน ประกอบด้วย จังหวัดภูเก็ต พังงา กระบี่ ตรังและระนอง
3. **ขอบเขตด้านประชากร** ผู้วิจัยศึกษามุสลิมใหม่จำนวน 100 คนโดยแบ่งเป็นเพศชาย 55 คน เพศหญิง 45 คน จากการสัมภาษณ์ในแต่ละจังหวัดๆ ละ 20 คน เมื่อผู้วิจัยสัมภาษณ์ได้ประมาณจังหวัดละ 6-7 คน ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เป็นข้อมูลอิมตัว เนื่องจากประเด็นหลักๆ นั้น มีข้อมูลที่คล้ายกัน มีเพียงประเด็นปลีกย่อยเท่านั้นที่แตกต่างกันเล็กน้อย ซึ่งประเด็นย่อยไม่ใช่เป้าหมายสำคัญในการวิจัยครั้งนี้
4. **ขอบเขตด้านเวลา** ผู้วิจัย ศึกษามุสลิมใหม่ ที่เข้ารับอิสลามในช่วงปี พ.ศ. 2550-2560

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การดูแลมุสลิมใหม่ในชุมชนมุสลิมพื้นที่จังหวัดฝั่งอันดามันหลังเข้ารับอิสลามเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก อาศัยวิธีการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Description Method) และการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา

ภาคสนาม (Field work) ด้วยการสังเกต (Observation) การสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคล (In-depth Interview) โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบบันทึกข้อมูลเอกสารและแบบสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคล มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล 2 ส่วน คือ (1) จากการศึกษาค้นคว้า การอ่านและการรวบรวมเอกสารซึ่งมีข้อมูลจากเอกสารปฐมภูมิและทุติยภูมิ (2) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคล

สำหรับการจัดกระทำข้อมูล จากเอกสารตำรา หนังสือ เอกสาร งานวิจัยและบทความทางวิชาการนั้น ผู้วิจัยได้นำมารวบรวมและสรุปสาระสำคัญตามขอบเขตที่กำหนดไว้และนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ที่จัดบันทึกและเทปบันทึกเสียงไว้ถอดข้อความ ด้วยวิธีสรุปสาระสำคัญตามขอบเขตด้านเนื้อหาที่กำหนดไว้

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ แบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาสาเหตุการเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนาในชุมชนมุสลิมพื้นที่จังหวัดพังงาอันดามัน การศึกษา การเรียนรู้อิสลามภายหลังการเข้ารับอิสลามของมุสลิมใหม่ การปรับตัว และการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมของมุสลิมใหม่ในชุมชนมุสลิมพื้นที่จังหวัดพังงาอันดามัน รายละเอียดของแบบสังเกตและแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

1. แบบสังเกต ผู้วิจัยใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมโดยทั่วไป ที่เกี่ยวกับการประกอบศาสนกิจประจำวัน ที่มีการเรียน การสอนประจำสัปดาห์ พฤติกรรมการปฏิบัติตนที่แสดงออกในความเป็นมุสลิม และการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาของมุสลิมใหม่ในชุมชนมุสลิมในพื้นที่จังหวัดพังงาอันดามัน 5 จังหวัด

2. แบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามข้อมูลส่วนตัวของผู้ถูกสัมภาษณ์ และตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเจาะลึกเกี่ยวกับสาเหตุการเข้ารับอิสลามของมุสลิมใหม่และการดูแลมุสลิมใหม่หลังเข้ารับอิสลามในพื้นที่จังหวัดพังงาอันดามัน 5 จังหวัด

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

การได้มาของข้อมูลที่น่ามาใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้มาจากแหล่งข้อมูลที่สำคัญ 2 ส่วน คือ

1. การเก็บข้อมูลจากตำรา เอกสาร และงานวิจัย

เป็นการสืบค้นจากตำราอธิบายคัมภีร์อัลกุรอานและพระวจนะศาสดามุฮัมมัด ตำรานิติศาสตร์อิสลามและประวัติศาสตร์อิสลาม งานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับมุสลิมใหม่ เอกสารที่เป็นแหล่งข้อมูลหลัก และข้อมูลรองจากหอสมุดต่าง ๆ เช่น หอสมุดจอห์นเอฟเคนเนดี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (วิทยาเขตปัตตานี) หอสมุดวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (วิทยาเขตปัตตานี)

2. เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและดำเนินการขอหนังสือรับรอง และหนังสือแนะนำตัวจาก วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ถึงประธานคณะกรรมการอิสลามประจำ จังหวัดในพื้นที่จังหวัดฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อ การสัมภาษณ์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

ก. การวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารและตำรา ผู้วิจัยจะใช้ หลักการ วิทยาการคัมภีร์อัลกุรอาน (คัมภีร์ของ พระเจ้า) ได้แก่ วิธีการนำเสนออิสลามบนทางสายกลาง หลักไวยากรณ์ภาษาอาหรับ มูลเหตุแห่งการประทานบท และวรรคต่างๆของคัมภีร์อัลกุรอานจากพระเจ้า ให้แก่ศาสนามุฮัมมัดตามวาระและเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้น อันเกี่ยวข้องกับสิทธิของมุสลิมใหม่ที่พึงได้รับจากทานบรีจาตประจำปี (Attobriy, 1994) และวิทยาการอัลฮะดีษ (พระวจนะศาสดามุฮัมมัด) ได้แก่ วิธีการพิจารณาพระวจนะศาสดามุฮัมมัด ที่แบ่งออกเป็นประเภทต่างๆ ซึ่งถูกรวบรวมไว้เป็นหมวดหมู่และบทต่างๆจากนักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง เกี่ยวกับพระวจนะศาสดามุฮัมมัด (al-'Asqalaniy 1986)

ข.การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยใช้วิธีการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Desription Method) โดยใช้กรอบแนวคิดและทฤษฎีในการวิจัยเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ภาคสนาม

ผลการศึกษา

1. ผลการศึกษาด้านปัจจัยที่ส่งผลในการเข้ารับอิสลามของมุสลิมใหม่

ปัจจัยที่ส่งผลในการเข้ารับอิสลามของมุสลิมใหม่ในพื้นที่จังหวัดฝั่งอันดามัน เกิดขึ้นจากแนวโน้มการ ขยายตัวและการเพิ่มจำนวนของมุสลิมใหม่ แม้ว่าปัจจุบันยังไม่มีหน่วยงานใดๆ ทำการสำรวจจำนวนมุสลิมใหม่ ในพื้นที่จังหวัดฝั่งอันดามันอย่างเป็นทางการก็ตาม แต่ก็เป็นที่น่าอนุมานได้ว่ามุสลิมใหม่ในพื้นที่ดังกล่าว มีจำนวน เพิ่มขึ้น อย่างต่อเนื่อง โดยมีตัวชี้วัดที่สำคัญ ได้แก่ทะเบียนสำปฐะของมัสยิดต่างๆในพื้นที่จังหวัดฝั่งอันดามัน ที่ระบุจำนวนมุสลิมใหม่ทั้งชายและหญิงเพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งมุสลิมใหม่ที่เข้ามาเป็นสำปฐะของมัสยิดมาจากสาเหตุหลัก 2 ประการ คือ

1. มาจากการแต่งงาน กับมุสลิมเดิมในชุมชน
2. มาจากการศึกษาเรียนรู้ จนเกิดความรัก

การแต่งงานระหว่างมุสลิมกับคนที่นับถือศาสนาต่างกัน นั้น เป็นเหตุปัจจัย ทำให้ผู้นำศาสนาในชุมชน และครอบครัวที่มุสลิมใหม่ได้เข้ามาเป็นสมาชิกในครอบครัว ให้ความสำคัญในการดูแลมุสลิมใหม่อย่างใกล้ชิด เกี่ยวกับพฤติกรรม และการปฏิบัติศาสนกิจของมุสลิมใหม่ โดยผู้นำศาสนาได้เปิดการอบรมหลักสูตรการเรียนการสอนหลักการพื้นฐานของศาสนาอิสลามให้กับมุสลิมใหม่ตามมัสยิดต่าง ๆ ในชุมชนมุสลิมพื้นที่จังหวัดฝั่งอันดามัน จากการศึกษาพบว่า การเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิกในพื้นที่ดังกล่าว ส่วนใหญ่มาจากการแต่งงาน และในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา การแต่งงานระหว่างมุสลิมเดิมกับมุสลิมใหม่ มีถึงหมู่บ้านละ 10-20 คน ซึ่งมีแนวโน้มว่า จำนวนของมุสลิมใหม่ในประเภนี้จะสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ด้วยปัจจัยทางสังคมที่ขยายตัวตามความเจริญทางด้านกายภาพ ก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างมุสลิมกับชนต่างศาสนิกในสังคมที่กว้างขึ้น ก่อให้เกิดสังคมมุสลิมในปัจจุบัน เปิดพื้นที่ยอมรับมุสลิมใหม่ในการเข้ามาเป็นสมาชิกในครอบครัว มีทัศนคติในเชิงบวก ไม่ปิดกั้น และกีดกันเหมือนในอดีต รวมถึงความเจริญก้าวหน้าของสื่อต่างๆ ในยุคปัจจุบัน ก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญ ทำให้เกิดความสะดวกสบายในการศึกษาค้นคว้าและการเข้าถึงข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับศาสนา

จากการสัมภาษณ์ มุสลิมใหม่ ก.คนหนึ่ง (ขอสงวนนามจริงตามบัตรประจำตัวประชาชน) อายุ 28 ปี มีชื่อมุสลิมว่า อุษมาน ได้เล่าให้ผู้วิจัยฟังเกี่ยวกับเหตุปัจจัยที่ส่งผลในการเข้ารับอิสลามของตนเองว่า ผมเองเกิดในครอบครัวที่นับถือศาสนาพุทธ ปู่ ย่า ตา ยาย ญาติพี่น้องนับถือศาสนาพุทธ ผมเองเคยบวชเรียนมาแล้ว ก็มีความเข้าใจในศาสนาพุทธในระดับหนึ่ง ได้รู้ได้เห็นขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ มากมาย ตนเองเติบโตมากับครอบครัวที่มีความเคร่งครัดในศาสนาพุทธ ปฏิบัติธรรมนิยมประเพณีต่างๆ ตามที่บรรพบุรุษถ่ายทอดต่อกันมา ผมไม่เคยสนใจเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม และวิถีชีวิตของชาวมุสลิมมาก่อนเลย แต่เมื่อผมได้มาทำงานในบริษัทแห่งหนึ่ง ผมได้รู้จักกับสาวมุสลิม เราคบหากันเป็นเพื่อน ยืงนานวันทำให้ผมรู้สึกชอบและแอบรักเธอ และต้องการที่จะแต่งงานกับเธอ แฟนผมบอกว่าถ้าผมต้องการแต่งงานกับเธอ ผมจะต้องเปลี่ยนศาสนาเดิม มาเข้ารับนับถือศาสนาอิสลาม ผมกลับมาคิดอยู่หลายวันว่าจะทำอย่างไรดี เมื่อผมรักเธอแล้วและต้องการแต่งงานใช้ชีวิตคู่กับเธอ ในที่สุดผมก็โทรศัพท์ไปปรึกษาพ่อแม่ของผมที่ต่างจังหวัดว่า ผมจะแต่งงานกับผู้หญิงอิสลาม คนหนึ่ง แต่ติดปัญหาอยู่ที่ว่าผมจะต้องเปลี่ยนศาสนาเดิมที่ผมเคยนับถือมาก่อนมาเข้ารับนับถือศาสนาอิสลาม พ่อแม่ก็ตอบผมว่า ให้ผมตัดสินใจเองในการเลือกทางเดินของชีวิต ในการเปลี่ยนศาสนาและการแต่งงาน เพราะโตกันแล้ว ตัดสินใจเองได้ด้วยตัวเอง เมื่อผมได้รับคำตอบจากพ่อแม่ของผมแล้ว ทำให้ผมสบายใจในการตัดสินใจเปลี่ยนชีวิตตัวเองในที่สุด ผมจึงโทรศัพท์ไปปรึกษาแฟนของผม เพื่อจะบอกกับพ่อแม่ของเธอว่า ผมจะเข้ารับนับถือศาสนาอิสลาม และต้องการแต่งงานกับเธอด้วย ผมจึงไปพบผู้นำศาสนาในชุมชนที่แฟนผมอาศัยอยู่ เพื่อประกาศตัวปฏิญาณตน

เข้ารับอิสลาม ผมได้รับการอบรมจากผู้นำศาสนาอิสลาม ทำให้ตัวผมเองต้องปรับเปลี่ยนความเชื่อความศรัทธา และทัศนคติต่างๆจากเดิม ตามวิถีชาวพุทธมาเป็นอิสลาม เรื่องที่ผมต้องปรับเปลี่ยนมากคือ เรื่องการปฏิบัติ ศาสนกิจและพิธีกรรมต่างๆของศาสนาพุทธกับอิสลามนั้นมีความแตกต่างกันมาก โดยเฉพาะเรื่องการละหมาด อิสลามให้ความสำคัญสูงสุดที่มุสลิมทุกคนต้องปฏิบัติ ส่วนในด้านวิถีชีวิตประจำวัน ผมก็ต้องปรับเปลี่ยนเรื่อง อาหารการกิน และการใช้ชีวิตด้านอื่น ๆ อย่างค่อยเป็นค่อยไป (สัมภาษณ์ 15 กรกฎาคม 2560)

ผลการศึกษาด้านการดูแลมุสลิมใหม่หลังเข้ารับอิสลาม

ผลการวิจัยพบว่า องค์กรมัสยิดได้ให้การดูแลมุสลิมใหม่ หลังเข้ารับอิสลามอย่างใกล้ชิดด้วยการจัด อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการพื้นฐานของศาสนาอิสลาม ที่เกี่ยวข้องกับหลักความเชื่อความศรัทธาในศาสนา อิสลาม ความรู้เบื้องต้นในหลักปฏิบัติศาสนกิจเช่นการละหมาด 5 เวลา ได้แก่ เวลาบ่าย เวลาเย็น เวลาดวง อาทิตย์ลับขอบฟ้า เวลากลางคืนและเวลารุ่งอรุณ รวมถึงการปฏิบัติตามบทบัญญัติของศาสนาอิสลามใน ชีวิตประจำวัน ที่เกี่ยวข้องกับการทำความสะอาดและการชำระล้างสิ่งต่างๆตามหลัก ศาสนบัญญัติ ตลอดจนหลัก จริยธรรมและมารยาทต่างๆของอิสลาม ที่เป็นขนบธรรมเนียมและประเพณีปฏิบัติในชุมชนมุสลิม (al-Athariy, 2002 : 97) ดังนั้นมุสลิมใหม่แต่ละคน มีความแตกต่างกันเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในหลักการพื้นฐานของ ศาสนาอิสลาม บางคนเรียนรู้และเข้าใจได้เร็ว เนื่องจากมีความสนใจและศึกษาอย่างต่อเนื่อง บางคนต้องใช้เวลา และใส่ใจให้ความสำคัญในการเรียนรู้ เพื่อให้ตนเองมีความรู้ความเข้าใจในหลักการพื้นฐานของศาสนาอิสลาม ส่วนมุสลิมใหม่กลุ่มที่มีการศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับหลักการพื้นฐานของอิสลามและเต็มใจที่จะเข้ารับอิสลามนั้น มีความสนใจใฝ่เรียนรู้เพื่อให้ตนเองมีความเข้าใจในศาสนาอิสลามและเกิดความศรัทธา (รอซีตะฮู บือราเฮง, 2551)

ด้วยเหตุนี้้องค์กรศาสนาอิสลามที่เกี่ยวข้องเช่นสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ผู้นำศาสนาและคณะกรรมการมัสยิดในพื้นที่จังหวัดพังงาอันดามัน ต้องแสดงบทบาทอย่างจริงจังในการดูแลและ พัฒนาคุณภาพชีวิตของมุสลิมใหม่ ด้วยการเปิดอบรมหลักสูตรอิสลามขั้นพื้นฐานให้แก่มุสลิมใหม่อย่างทั่วถึง โดยใช้มัสยิดเป็นศูนย์กลางของชุมชนในการจัดการศึกษา และจัดกิจกรรมทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ (ยามีละห์ เทฮา, 2551) เพื่อให้มุสลิมใหม่ ได้มีโอกาสในการแลกเปลี่ยนความคิด และประสบการณ์ระหว่างกัน กับพี่น้องมุสลิมเดิมในชุมชน และองค์กรต่างๆของมุสลิม เพื่อให้เขามีความรู้สึกรับรู้ มีความผูกพัน ที่ได้รับการ ดูแลจากองค์กรมุสลิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรมัสยิด จะต้องจัดการดูแลอย่างใกล้ชิด ในช่วงที่เข้ารับอิสลาม ใหม่ ๆ ให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ เช่นเงินทุนในการประกอบอาชีพในเบื้องต้น หากเขาไม่มีความพร้อมในทุน ทรัพย์ และให้ขวัญกำลังใจกับมุสลิมใหม่ ด้วยการเปิดโอกาสให้เขา ในฐานะที่เป็นมุสลิมคนหนึ่งที่สามารถ

นำความรู้ ความสามารถในด้านต่างๆตามความถนัดของแต่ละคนมาช่วยพัฒนาชุมชนและสังคมให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไป (ภัตติมา รองเดช, 2005)

จากการสัมภาษณ์ สตรีมุสลิมใหม่ ๑ คนหนึ่ง (ขอสงวนนามจริงตามบัตรประจำตัวประชาชน) อายุ 26 ปี มีชื่อมุสลิมว่า **ซัลมา** ได้เล่าให้ผู้วิจัยฟัง เกี่ยวกับการได้รับการดูแลจากครอบครัวและผู้นำศาสนา หลังจากเข้ารับอิสลามแล้วว่า ดิฉันเป็นคนต่างจังหวัด สื่อสารภาษาอังกฤษได้ดี มาสมัครเป็นพนักงานฝ่ายประชาสัมพันธ์โรงแรมแห่งหนึ่งในจังหวัดพังงา ดิฉันได้มาเช่าบ้านพักอาศัยในชุมชนมุสลิม ได้รู้จักกับเพื่อนบ้านที่เป็นมุสลิม เขาเป็นผู้ชายที่ดีมาก สุภาพเรียบร้อย เราคบกันมานาน กระทั่งกลายเป็นแฟนกัน เขาต้องการจะแต่งงานใช้ชีวิตคู่กับดิฉัน เขาบอกกับดิฉันว่า เราแต่งงานกันไม่ได้นะ เพราะคนละศาสนากัน ดิฉันจึงถามเขาว่า ต้องทำอะไร เขาบอกว่าให้ดิฉันเข้ารับนับถือศาสนาอิสลามก่อน ดิฉันก็ไม่กล้าบอกพ่อแม่และญาติพี่น้องทางบ้าน ของดิฉันที่อยู่ต่างจังหวัด ดิฉันคิดว่าจะบอกพ่อแม่ หลังจากที่ได้ดิฉันได้เข้ารับอิสลาม และแต่งงานแล้ว ดิฉันค่อยกลับไปเยี่ยมครอบครัว หลังจากที่ได้ดิฉันตัดสินใจว่าจะแต่งงานกับแฟนหนุ่มแล้ว ดิฉันคิดว่า จะต้องศึกษาเรียนรู้ หลักการพื้นฐานของอิสลามให้มีความเข้าใจก่อน หลังจากนั้น ค่อยประกาศตัวเข้ารับอิสลาม ต่อมาแฟน ก็พาดิฉันไปพบกับพ่อแม่ของเขา ที่บ้านก่อน พ่อแม่แฟนก็ไม่ได้ห้ามและกีดกันแต่อย่างใด เพียงแต่บอกให้ดิฉันไปเรียนรู้หลักการพื้นฐานของศาสนาอิสลามก่อน เพื่อให้เกิดความมั่นใจก่อน ว่า เป็นมุสลิมได้ สามารถปรับตัว ใช้ชีวิตแบบมุสลิมได้ ในช่วงแรกดิฉันได้มาเรียนรู้กับครูสอนศาสนาประจำมัสยิดที่ดิฉันพักอาศัยอยู่ หลังเลิกงานเกือบทุกวัน เรียนแบบตัวต่อตัว ครูเขาดูแลดิฉันอย่างใกล้ชิด และสอนในเรื่องหลักความเชื่อความศรัทธา หลักปฏิบัติ การฝึกหัดอ่านภาษาอาหรับ และเรื่องทั่วไป ดิฉันใช้เวลาเรียนกับครูระยะหนึ่ง จนพ่อแม่ของแฟนเห็นแล้วว่า ดิฉันมีความรู้มีความเข้าใจในศาสนาอิสลามมากขึ้น พ่อของแฟนจึงพาดิฉันไปพบผู้นำศาสนาที่มีมัสยิด เพื่อประกาศตัวเข้ารับศาสนาอิสลามเป็นมุสลิม หลังจากนั้นพ่อของแฟนก็มอบให้ผู้นำศาสนาประจำมัสยิด ทำการแต่งงานระหว่างเราทั้งสองถูกต้องตามหลักการของศาสนาอิสลาม หลังแต่งงานแล้วดิฉันก็ได้ย้ายมาอยู่ที่บ้านของสามี ดิฉันก็ได้รับการดูแลและแนะนำอย่างใกล้ชิดจากแม่และญาติพี่น้องของสามี เกี่ยวกับการปฏิบัติศาสนกิจ อาหารและเครื่องดื่ม การแต่งกาย มารยาทต่าง ๆ ในอิสลาม และขนบธรรมเนียมประเพณี ดิฉันโชคดีที่ได้มาอยู่บ้านของสามี เนื่องจากอยู่ใกล้มัสยิด ดิฉันได้ไปละหมาดที่มัสยิดบ้าง ทำให้ดิฉันได้ซึมซับวิถีชีวิตแบบมุสลิม จากผู้คนในชุมชน สิ่งหนึ่งที่ดิฉันสงสัยหรือไม่รู้ ดิฉันก็จะสอบถามจากครูสอนศาสนา ส่วนในเรื่องทั่วไปก็สอบถามจากสามีและบุคคลในครอบครัวของสามี และดิฉันก็ได้รับการดูแลจากผู้นำศาสนาในชุมชนเป็นอย่างดี โดยที่ดิฉันได้รับเงินบริจาค และข่าวสารจากผู้ที่มิทรวัยและร่ำรวย ได้มอบให้คณะกรรมการบริหารมัสยิดซึ่งเป็นองค์กรกลางของชุมชน ทำหน้าที่จัดสรรให้แก่บุคคล 8 จำพวกที่ศาสนาอิสลามกำหนด หนึ่งในนั้นก็คือ ดิฉัน ในฐานะที่เป็น มุสลิมใหม่ เป็นผู้มิลิทธิได้รับเงินบริจาค่นั้นเช่นกัน (สัมภาษณ์ 20 กรกฎาคม 2560)

อภิปรายผล

ข้อมูลที่ผู้วิจัยได้รับจากกลุ่มตัวอย่างสามารถนำมาอภิปรายผลเบื้องต้นได้ดังนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลในการเข้ารับอิสลามของมุสลิมใหม่ในพื้นที่จังหวัดฝั่งอันดามัน 5 จังหวัดนั้น ส่วนใหญ่แล้วมาจากการแต่งงานเป็นเหตุปัจจัยหลัก ที่ทำให้ชนต่างศาสนิกทั้งชายและหญิงเข้ารับอิสลาม เนื่องจากพื้นที่จังหวัดฝั่งอันดามัน เป็นสังคมที่ขยายตัวตามความเจริญทางด้านกายภาพ ก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างมุสลิมกับชนต่างศาสนิกในสังคมที่กว้างขึ้น ก่อให้เกิดความสนิทสนม กระทั่งกลายเป็นความรักและแต่งงานกัน แต่ก็ยังมีมุสลิมใหม่ ซึ่งมีจำนวนน้อย ที่เข้ารับอิสลามด้วยความสนใจ มีการศึกษาเรียนรู้มาก่อน จนกระทั่งเกิดความเชื่อ มีความศรัทธาและเข้ารับอิสลามในที่สุด เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าของสื่อในยุคปัจจุบัน ก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญ ทำให้เกิดความสะดวกสบายในการศึกษาค้นคว้าและการเข้าถึงข้อมูลต่างๆเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม สอดคล้องกับ ฮัมพร หมดเงิน (2550) ได้กล่าว ในรายงานการศึกษาว่า จากการเก็บข้อมูลในการสอบถามผู้นำศาสนาจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งดำรงสถานะผู้นำศาสนาอิสลามในชุมชน ต้องทำหน้าที่เป็นสักขีพยานในการปฏิญาณตนเข้ารับนับถือศาสนาอิสลาม และทำพิธีแต่งงาน ระหว่างคนต่างศาสนิกกัน ในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีถึงหมู่บ้านละ 10-15 คน ในช่วง 5 - 10 ปี ที่ผ่านมา จำนวนนี้น่าจะใกล้เคียงกับจังหวัดอื่น ๆ ในภาคใต้ตอนบน และกรุงเทพมหานคร ส่วนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ในเขตชุมชนเมืองมีตัวเลขชนต่างศาสนิก เข้ารับนับถือศาสนาอิสลาม โดยผ่านการแต่งงานอยู่ที่ 2-3 คน ส่วนในพื้นที่ชนบทมีจำนวนน้อยกว่านั้น สำหรับปัจจัยหลัก ๆ ที่ทำให้ผู้เข้ารับอิสลาม โดยผ่านการแต่งงานมากขึ้น เนื่องจากสังคมมุสลิมมีรูปแบบที่เปลี่ยนไปทางกายภาพ เศรษฐกิจ เป็นสังคมเมืองมากขึ้น ทำให้ชาวมุสลิมมีโอกาสในการพบปะกับศาสนิกในศาสนาอื่นได้มากขึ้นด้วย

2. การดูแลมุสลิมใหม่หลังเข้ารับอิสลามนั้น ผู้วิจัยพบว่า ผู้นำศาสนาได้เปิดอบรมหลักสูตรอิสลามศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่มุสลิมใหม่ ในเรื่องหลักความเชื่อ ความศรัทธาในศาสนาอิสลาม เกี่ยวกับพระเจ้า ซึ่งจะต้องใช้เวลาในการศึกษาเรียนรู้อย่างจริงจัง เพื่อให้ตนเองมีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักความเชื่อในอิสลาม นำไปสู่การศรัทธาในพระเจ้าองค์เดียวและศรัทธาต่อวันโลกหน้าอย่างแท้จริง ส่วนในหลักปฏิบัติศาสนกิจเบื้องต้นนั้น มุสลิมใหม่ได้รับการศึกษาเรียนรู้จากผู้นำศาสนาในชุมชน ในการปฏิบัติศาสนกิจประจำวัน ได้แก่ (1) การอาบน้ำละหมาด คือการชำระล้างอวัยวะส่วนต่างๆด้วยน้ำตามบัญญัติศาสนา ก่อนทำพิธีละหมาด (2) การปฏิบัติละหมาดคือการกราบไหว้และนมัสการต่อพระเจ้า 5 เวลา ได้แก่ เวลาบ่าย เวลาเย็น เวลาดวงอาทิตย์ลับขอบฟ้า เวลากลางคืนและเวลารุ่งอรุณ และการถือศีลอด 1 เดือน คือในเดือนรอมฎอนซึ่งเป็นเดือนที่ 9 ตามปฏิทินอิสลามทั้งหมด 12 เดือน โดยงดเว้นจากการกิน การดื่ม การร่วมประเวณีนับตั้งแต่แสงอรุณขึ้นจนกระทั่งตะวันตกลับขอบฟ้า อย่างไรก็ตามแต่ละคนมีความแตกต่างกัน บางคนเรียนรู้และเข้าใจได้เร็ว บางคนต้องใช้เวลาเพื่อให้ตนเองเกิดความศรัทธา และ

นำสู่การปฏิบัติ สอดคล้องกับ มนุญ ใต้อาจ (2555) กล่าวว่า การศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ หลักการพื้นฐานอิสลามของมุสลิมใหม่ในเขตชุมชนเมืองและชุมชนชนบทของไทยนั้น มีความแตกต่างกัน เนื่องจากมุสลิมบางคนให้ความสนใจและให้เวลากับการเรียนการสอนอย่างเต็มที่ จากการที่ผู้นำและครูสอนศาสนาประจำมัสยิดได้จัดการเรียนการสอน ให้กับมุสลิมใหม่ทุกวันหยุดของรอบสัปดาห์ และมุสลิมใหม่บางคน ไม่ได้ศึกษาเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งไม่ค่อยให้ความสนใจกับการศึกษาเท่าที่ควรนั้น ส่งผลให้มุสลิมใหม่กลุ่มนี้ ออกจากหลักการของศาสนาอิสลามและขาดความใส่ใจในการปฏิบัติศาสนกิจที่เป็นภาคบังคับ และผลจากการศึกษาเรียนรู้หลักการพื้นฐานของศาสนาอิสลามนั้น นำไปสู่การปรับเปลี่ยนทางด้านอารมณ์และความรู้สึกนึกคิด ปรับเปลี่ยนทางด้านความเชื่อทัศนคติ ขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรมและวิถีชีวิตเดิม สอดคล้องกับ กาญจนา แก้วเทพ (2544) ได้กล่าวว่า พฤติกรรมการเรียนรู้และการสื่อสารอัตลักษณ์ของมนุษย์นั้น เป็นเรื่องของความสามารถในการเรียนรู้ของแต่ละคนที่มีความแตกต่างกันนอกจากนั้นปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้และการสื่อสารอัตลักษณ์นั้น ขึ้นอยู่กับบริบทของสิ่งแวดล้อมทางครอบครัว และสิ่งแวดล้อมทางชุมชนหรือสังคมที่อาศัยอยู่ ซึ่งแตกต่างจากวัฒนธรรมเดิมของตนเองที่เคยยึดถือปฏิบัติมาก่อน

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สังคมมุสลิมควรตระหนักและสร้างค่านิยมใหม่ ในความหมายของคำว่า มุสลิมใหม่ ซึ่งเป็นบุคคลที่ประกาศตัวเข้ารับนับถือศาสนาอิสลาม จะด้วยสาเหตุการแต่งงานหรืออื่นใดก็ตาม ควรใช้เรียกชื่อมุสลิมใหม่ที่ประกาศตัวเข้ารับอิสลามในช่วงแรกๆ เท่านั้น ครั้นเมื่อวันเวลาผ่านไประยะเวลาหนึ่ง คำว่า มุสลิมใหม่ ก็ไม่ควรใช้เรียกเขาอีกต่อไป ให้เรียกมุสลิมใหม่ว่า มุสลิม เหมือนกับมุสลิมเดิมทั่วไป
2. องค์กรมัสยิดจะต้องดูแลมุสลิมใหม่อย่างจริงจัง ด้วยการเปิดโครงการอบรม การเรียนการสอนหลักการพื้นฐานของศาสนาอิสลาม ที่เกี่ยวข้องกับหลักการศรัทธา หลักปฏิบัติ โดยการสอนพร้อมฝึกปฏิบัติจริง เช่น สอนวิธีและขั้นตอนการอาบน้ำละหมาดคือการชำระอวัยวะส่วนต่างๆด้วยน้ำ ตามบัญญัติศาสนาจนทำพิธีละหมาด การปฏิบัติละหมาด เพื่อให้เกิดความถูกต้องเป็นรายบุคคล และสอนวิธีการอ่านคัมภีร์อัลกุรอาน การท่องบทและวรรคต่างๆของคัมภีร์อัลกุรอาน และบทขอพรที่นำมาใช้ในการอ่านในขณะทำพิธีละหมาดเป็นต้น
3. ผู้บริหารองค์กรมัสยิดต้องสร้างค่านิยมที่ดี และมีทัศนคติในเชิงบวกต่อมุสลิมใหม่ ทรนงค์ห้องค์กรมัสยิดในฐานะที่เป็นองค์กรสำคัญทางศาสนาในชุมชนที่มุสลิมใหม่อาศัยอยู่ ร่วมกันดูแลอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะในช่วงที่เข้ารับอิสลามใหม่ๆ ให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ที่จำเป็น เช่น เงินกองทุนของมัสยิดที่ได้รับบริจาคจากบุคคลที่ร่ำรวยในชุมชน เพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพในเบื้องต้นหากมุสลิมใหม่ไม่มีความพร้อมในทุนทรัพย์

เอกสารอ้างอิง

- ต่วน สุวรรณศาสน์.(2547). **พระมหาคัมภีร์อัลกุรอานและความหมายภาษาไทยฉบับพระราชนิพนธ์**. ฉบับพิมพ์ขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมเพื่อพระราชทานสถาบันต่างๆ ในวโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษา ครบ 6 รอบในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). **หลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาอาหรับ**. ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ
- มุฮัมหมัดอาห์ลี มาลีนี. (2557). **มุสลิมใหม่(มูอัลลัฟ)กับการปรับตัวหลังการเปลี่ยนศาสนา กรณีศึกษาจีนมูอัลลัฟในมาเลเซีย**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา, มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
- มนูญ โต๊ะอาจ .(2555). **การเรียนรู้และการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมของมูอัลลัฟในเขตชุมชนเมืองและชุมชนชนบทของไทย**. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตร์. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
- อัมพร หมาดเด็น. (2550). **พื้นที่ทางสังคมระหว่างคนมุสลิมและคนต่างศาสนาในภาคใต้**. การสัมมนาวิชาการระดับนานาชาติ ณ โรงแรมแกรนด์ปาร์ค อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช
- บรรจง บินกาซัน. (2553). **โครงการอบรมผู้สนใจอิสลามมุลนิธสันติชน**. (Online) www.islammore.com
- อัปดุลเลาะห์นุ้ม สุข. (2556). **บทบาทของมัสยิดในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน**. (Online) www.islammore.com
- .(2558). **มูอัลลัฟในสังคมมุสลิมไทย**. (Online) www.islammore.com/view
- กาญจนา แก้วเทพ. (2544). **วัฒนธรรม การสื่อสารและอัตลักษณ์**. คณะนิเทศศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ภัตติมา รองเดช. (2005). **บทบาทของเทคโนโลยีการสื่อสารในการตะวะฮ์อิสลาม**. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต, สาขาอุศุลุดดีน, มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา
- รอชีดะฮ์ ปือราเฮง. (2551). **แนวทางของสลัฟในการเผยแพร่อิสลาม ของแต่ละบุคคล**. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต, สาขาอุศุลุดดีน, มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา
- ยามีละห์ เทษา. (2551). **การเผยแพร่อิสลามของท่านนบีมุฮัมมัดแบบลับๆและเปิดเผยก่อนการอพยพ**. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต, สาขาอุศุลุดดีน, มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา

Attobriy. (1994). *TafsirAttobriy*. Bairut : Muassasah al-Risalah

Manna' al-Qattan. (1988). *al-Da'wah al-Islamiyah*. Beirut : Dar al-Fikr

al-Qaradawiy Yusuf. (1994). *Fiqh al-Zakat*. Beirut : Dar Ihya' al-Kutub al-Arabiyah

al-'Asqalaniy. (1986). *Fathul Bariy Sharah Sah Al-Bukhariy*. al-Qahirah : Dar al-Rayyan

al-Athariy, 'Abdullah bin 'Abdul-Hamid. (2002). *al-Wajiz fi 'Aqidah al Salaf al-Shalih* .

Beirut : Dar Ibn Kathir